

**Tiivistelmä komission päätöksestä,
annettu 16. toukokuuta 2019,
Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan
mukainen menettely
(Asia AT. 40135-Forex-Essex Express)
(tiedoksiannettu numerolla C(2019) 3521)
(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)
(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)
(2020/C 219/07)**

Komissio antoi 16 päivänä toukokuuta 2019 päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä. Komissio julkaisee osapuolten nimet ja päätöksen olennaisen sisällön sekä mahdollisesti määrättävät seuraamukset neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003⁽¹⁾ 30 artiklan säännösten mukaisesti. Se ottaa huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta.

1. JOHDANTO

- (1) Tämän päätöksen vastaanottajat ovat osallistuneet SEUT-sopimuksen 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun rikkomiseen. Rikkomisen kohteena oli kilpailun rajoittaminen ja/tai vääristäminen G10-valtioiden valuuttojen avistakauppojen alalla⁽²⁾.
- (2) G10-valtioiden valuutat ovat USD ja CAD, JPY, AUD, NZD, GBP, EUR, CHF, SEK, NOK ja DKK (yhteensä siis 11 valuuttaa, mikä vastaa G10-valtioiden valuuttojen markkinakäytäntöä). Valuuttakauppavälittäjien tärkeimpiä asiakkaita ovat varainhoitajat, eläkerahastot, hedgerahastot, yritykset ja muut pankit.
- (3) Valuuttojen avistakaupankäynti sisältää sekä i) markkinatakaustoiminnan: siinä toteutetaan asiakkaan toimeksiantoja vaihtaa tietty määrä valuuttaa vastaavaan määrään toista valuuttaa; ja ii) kaupankäynnin omaan lukuun: siinä toteutetaan muita valuutanvaihtokauppoja markkinatakaustoiminnasta johtuvan riskin hallitsemiseksi.
- (4) Asianomaisten yritysten G10-valtioiden valuuttojen avistakaupoista vastaavilla kaupankäyntiyrityksillä oli valmius käydä kauppaa kaikilla näillä valuutoilla markkinoiden kysynnän mukaan. Vaikka asianosaiset välittäjät vastasivat pääasiassa markkinatakauksista tietyissä valuutoissa tai tietyssä valuuttaparissa, toimeksiantonsa perusteella niillä oli valtuudet osallistua myös muuhun kaupankäyntiin oman työnantajayrityksensä nimissä minkä tahansa niiden kirjanpidossa käytettävissä olevan G10-valuutan osalta, ja ne myös tekivät tätä vaihtelevassa määrin kyseisellä ajanjaksolla tavoitteenaan maksimoida omien omistusosuksiensa arvo.
- (5) Kolme seuraavantyyppistä toimeksiantoa, jotka kuvastavat asiakaslähtöistä kaupankäyntitoimintaa (markkinatakaus), ovat asianosaisille välittäjille tyypillisiä tämän rikkomuksen yhteydessä:
  - Asiakkaan välittömät toimeksiannot käydä kauppaa tietyllä määrällä valuuttaa vallitsevalla markkinakorolla;
  - Asiakkaan ehdolliset toimeksiannot, jotka vahvistetaan, kun tietty hintataso saavutetaan, jolloin välittäjä altistuu riskille. Nämä toimeksiannot toteutetaan vain, kun markkinat saavuttavat tietyn tason (esimerkiksi stop-toimeksiannot tai take profit -toimeksiannot);

⁽¹⁾ EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1.

⁽²⁾ Tämä asia ei koske sähköisenä kaupankäyntinä toteutettavaa valuuttojen avistakauppaa; sillä tarkoitetaan sellaisia valuuttojen avistakauppoja, jotka kirjataan tai toteutetaan asianomaisen pankin omilla sähköisillä kauppapaikoilla tai sen toimesta tai tietokonealgoritmien perusteella.

- Asiakkaan toimeksiannot toteuttaa kauppa tietyllä valuutan viitekorolla tai ”kiinnittymällä” tiettyihin valuuttapareihin, mistä nyt käsiteltävässä asiassa oli kyse vain WM:n/Reutersin julkaisemissa avistakauppojen päätöskursseissa, jäljempänä ’WMR:n julkaisemat kurssit’, ja Euroopan keskuspankin julkaisemissa valuutan viitekorossa, jäljempänä ’EKP:n julkaisemat kurssit’⁽³⁾.
- (6) Tämä päätös on osoitettu seuraaville oikeushenkilöille, jäljempänä ’vastaanottajat’:
- UBS AG, jäljempänä ’UBS’
  - The Royal Bank of Scotland Group plc ja NatWest Markets plc⁽⁴⁾, yhdessä ’RBS’
  - Barclays plc, Barclays Services Limited, Barclays Capital Inc ja Barclays Bank plc, yhdessä ’Barclays’ ja
  - Mitsubishi UFJ Financial Group Inc. ja MUFG Bank, Ltd., yhdessä ’BOTM’.
- (7) Päätös perustuu komission hallussa oleviin todisteisiin, selvästi ja yksiselitteisesti vahvistettuihin tosiseikkoihin sekä niiden oikeudelliseen luonnehdintaan, jotka sisältyvät tämän päätöksen vastaanottajien toimittamiin sovintoehdotuksiin, sekä vastaanottajien nimenomaiseen ja yksiselitteiseen vahvistukseen siitä, että väitetiedoksianto vastasi niiden tekemien sovintoehdotusten sisältöä.

2. ASIAN KUVAUS

2.1 Menettely

- (8) Tutkinta käynnistettiin UBS:n 27 päivänä syyskuuta 2013 tekemän sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen perusteella. Sen jälkeen komissio sai sakkojen lieventämistä koskevat alustavat hakemukset Barclaysilta 11 päivänä lokakuuta 2013 ja RBS:ltä 14 päivänä lokakuuta 2013. Komissio myönsi UBS:lle ehdollisen vapautuksen sakoista 2 päivänä heinäkuuta 2014.
- (9) Niiden osapuolten kanssa, jotka halusivat aloittaa sovintoneuvottelut, menettelyt aloitettiin 27 päivänä lokakuuta 2016. Marraskuun 2016 ja helmikuun 2018 välisenä aikana komissio piti kahdenvälisiä kokouksia ja tapaamisia kunkin osapuolen kanssa kolmella sovittelukierroksella sovintomenettelystä annetun tiedonannon mukaisesti.
- (10) Tammikuun 24 päivänä 2018 komission kollegio hyväksyi todennäköisesti määrättävien sakkojen määrän vaihteluvälin. Sen jälkeen kaikki osapuolet toimittivat sovintoehdotuksensa, joissa ne tunnustivat syyllistyneensä kyseiseen rikkomukseen (tunnustaen myös osapuolen roolin ja rikkomiseen osallistumisen keston) ja hyväksyivät komission määrättäväksi tarkoitetun sakon enimmäismäärän.
- (11) Komissio antoi 24 päivänä heinäkuuta 2018 väitetiedoksiannon, ja kaikki osapuolet vahvistivat yksiselitteisesti, että se vastasi niiden tekemien sovintoehdotusten sisältöä ja että ne olivat edelleen sitoutuneet sovintomenettelyyn. Kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevä neuvoo-antava komitea antoi 6 päivänä toukokuuta 2019 asiasta myönteisen lausunnon. Kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja antoi loppukertomuksensa 7 päivänä toukokuuta 2019. Komissio antoi päätöksensä 16 päivänä toukokuuta 2019.

2.2 Toiminnan kuvaus

- (12) Tämä päätös koskee UBS:n, Barclaysin, RBS:n ja BOTM:n muodostamaa ”Essex Express” -nimistä kartellia (nimi on peräisin ammatillisille tarkoitetusta Bloombergin keskusteluryhmästä, joka sisältää todisteita tästä toiminnasta), joka toimi 14 päivän joulukuuta 2009 ja 31 päivän heinäkuuta 2012 välisenä aikana. Eri yritysten osallistumisen kesto vaihteli (ks. (16) kohta). Kartelli on dokumentoitu keskusteluissa, joita käytiin kahdessa Bloombergin keskusteluryhmässä, jotka toimivat aluksi rinnakkain: i) ”Essex Express ’n Jimmy”, johon osallistui UBS:n, Barclaysin ja RBS:n välittäjiä, ja ii) ”Grumpy Semi Old Men”, johon osallistui BOTM:n, Barclaysin ja RBS:n välittäjiä. Tammikuussa 2011 ”Grumpy Semi Old Men” -keskusteluryhmä yhdistettiin ”Essex Express ’n Jimmy” -keskusteluryhmään, joka jatkoi toimintaansa heinäkuuhun 2012 asti. Keskusteluryhmiin osallistuneet henkilöt olivat välittäjiä, jotka olivat töissä mainituissa yrityksissä mainitulla ajanjaksolla, ja jokaisella heistä oli valtuudet käydä kauppaa G10-valtioiden valuutoilla avistakauppoina oman työnantajayrityksensä nimissä ja puolesta kyseisen yrityksen avistakaupoista vastaavassa kaupankäyntiyksikössä.

⁽³⁾ WMR:n julkaisema kurssi ja EKP:n julkaisema kurssi perustuvat markkinatoimijoiden toteuttamiin valuuttojen avistakauppoihin silloin, kun WMR tai EKP julkaisee kurssin, tai tämän ajankohdan lähetyvillä.

⁽⁴⁾ The Royal Bank of Scotland plc muutti 30 päivänä huhtikuuta 2018 nimensä NatWest Markets plc:ksi.

- (13) Kartelli toteutettiin yhtenä kokonaisuutena pidettävänä jatkettuna rikkomisena, joka perustui siihen, että välittäjät vaihtoivat – näissä yksityisissä, useimmiten monenvälisissä keskusteluryhmissä, laajamittaisesti ja toistuvasti – tiettyjä nykyisiä tai tulevaisuuteen suuntautuvia kaupallisesti arkaluonteisia tietoja kaupankäyntitoimistaan. Tämä tiedonvaihto perustui hiljaiseen yhteisymmärrykseen siitä, että i) näitä tietoja voitiin käyttää kaikkien välittäjien hyödyksi, ja niiden avulla voitiin määrittää tilanteita, joissa heidän kaupankäyntitoimiaan voitaisiin sovittaa yhteen; ii) näitä tietoja jaettaisiin yksityisissä keskusteluryhmissä; iii) välittäjät eivät paljastaisi näitä jaettuja tietoja, joita he saivat muilta keskusteluryhmän osallistujilta, keskusteluryhmän ulkopuolisille tahoille ja iv) näitä jaettuja tietoja ei käytettäisi niitä välittäjiä vastaan, jotka jakoivat niitä, jäljempänä 'yhteisymmärrys'. Tämän yhteisymmärryksen perusteella välittäjät myös sovittivat yhteen kaupankäyntitoimiaan, jotka liittyivät G10-valtioiden valuutoilla käytävään avistakauppaan. Tiedonvaihdolla oli tarkoitus vaikuttaa kahteen valuutan ammattimaiseen avistakaupankäyntiin liittyvän kilpailun perusparametriin: hintaan ja asiantuntijariskin hallintaan.
- (14) Sen sijaan, että kartelliin osallistuneet välittäjät olisivat kilpailleet itsenäisesti näiden parametrien osalta, heidän markkinapäätöksensä perustuivat kilpailijoiden positioista, aikeista ja rajoitteista saatuihin tietoihin. Ongelmalliset tiedonvaihdot koskivat seuraavia seikkoja:
- Välittäjien avoimia riskipositioita koskevat tiedonvaihdot, joiden ansiosta välittäjät saattoivat saada tietoa toistensa mahdollisesta suojauskäyttäytymisestä. Välittäjät saivat näistä tiedonvaihdosta sellaista tietoa, jolla saattoi olla merkitystä heidän kaupankäyntipäätöksilleen muutamien seuraavien kaupankäyntiminuuttien aikana tai siihen asti, kunnes seuraavan tiedonvaihdon aikana saadut tiedot korvasivat edelliset tiedot.
  - Välittäjien nykyisiä tai suunniteltavia osto- ja myyntikurssin eroja koskevat tiedonvaihdot, jotka paljastivat välittäjien tietyille valuuttapareille tarjoamat hinnat ja kaupankäynnin kokoluokan ja jotka saattoivat myös vaikuttaa kokonaishintaan, jonka asiakkaat maksoivat kaupankäynnin kohteena olevista valuutoista. Sen mukaan, mikä on markkinoiden volatilitteetti tuolla hetkellä, tästä tiedosta voi olla hyötyä muille välittäjille vielä muutaman tunnin mittaisen aika-ikkunan ajan.
  - Nykyisiä tai suunniteltuja kaupankäyntitoimia ja vielä toteuttamatta olevia asiakkaiden toimeksiantoja (stop-toimeksiannot sekä kiinteät ja välittömät toimeksiannot) koskevia tietoja paljastavat tiedonvaihdot, joista oli apua välittäjille heidän myöhemmissä päätöksissään ja joiden avulla he saattoivat määrittää tilaisuuksia sovittaa kaupankäyntitoimiaan yhteen.
- (15) Tämän lisäksi kartelliin osallistuneet välittäjät sovittivat kaupankäyntipositioita satunnaisesti yhteen, minkä tarkoituksena oli vaikuttaa WMR:n tai EKP:n tietyinä kellonaikana julkaisemiin kursseihin. Tällä he pyrkivät saamaan etua sellaisiin kilpailijoihin nähden, jotka eivät olleet keskusteluryhmien jäseniä.

2.3 Kunkin yrityksen osallisuus toiminnassa

- (16) UBS, Barclays, RBS ja BOTM osallistuivat edellä kuvattuun toimintaan seuraavassa taulukossa esitetyillä ajanjaksoilla:

Taulukko 1: Osapuolten osallisuus keskusteluryhmissä

PANKKI	ESSEX EXPRESS (*)	GRUMPY SEMI OLD MEN (*)
UBS	14.12.2009–31.7.2012	
BARCLAYS	14.12.2009–31.7.2012	8.9.2010–12.1.2011
	6.1.2011– 31.7.2012	
RBS	14.9.2010–8.11.2011	16.9.2010–12.1.2011
BOTM	12.1.2011– 12.9.2011	8.9.2010–12.1.2011

(*) Lihavoidut päivämäärät tarkoittavat kunkin pankin Essex Expressiin osallistumisen alkamis- ja päättymispäivää.

2.4 Maantieteellinen laajuus

- (17) Tämän rikkomuksen maantieteellinen laajuus kattaa ainakin koko ETA-alueen.

2.5 Oikeussuojakeinot

- (18) Päätöksessä sovelletaan sakkojen laskentaa koskevia komission suuntaviivoja vuodelta 2006⁽⁷⁾. Päätöksessä määrätään sakot Barclaysin, RBS:n ja BOTM:n yksiköille, jotka on lueteltu 6 kohdassa.

2.5.1 Sakkojen perusmäärä

- (19) Komissio katsoo, että sakkojen määrän määrittämisessä lähtökohtana on tarkoituksenmukaista käyttää arviota myynnin arvosta, koska G10-valtioiden valuuttojen avistakaupoista ei synny sellaista myyntiarvoa, joka olisi suoraan jäljitettävissä osapuolten kirjanpitoon.

- (20) Komissio määrittää kyseisten myyntien arvoa koskevan arvion seuraavasti:

— Ensiksi komissio ottaa vertailukohdaksi kyseisen yrityksen G10-valtioiden valuutoilla käytyjen avistakauppojen, jotka on tehty Euroopan talousalueella sijaitsevan vastapuolen kanssa, vuotuisen nimellismäärän. Komissio katsoo, että sen määrittämisessä on tarkoituksenmukaisempaa perustaa myyntien arvoa koskeva arvio suoraan tuottoihin, joita osapuolet saivat niinä kuukausina, joina ne osallistuivat tässä päätöksessä tarkoitettuun rikkomiseen, ja vuotuistaa nämä tuotot.

— Sen jälkeen komissio kertoo nämä määrät asianmukaisella korjauskertoimella, joka on sama kaikille osapuolille ja joka kuvastaa sovellettavia osto- ja myyntikurssien eroja G10-valtioiden valuutoilla käydyissä avistakaupoissa. Tämä kerroin on kahden osatekijän summa: toinen tekijä liittyy markkinatakaustoimiin ja toinen liittyy omaan lukuun käytävään kauppaan.

- (21) Niihin yrityksiin, jotka toimittivat toiset sovintoehdotukset asiassa 40.135 – Forex (ei sisälly tähän päätökseen), komissio päätti harkintavaltansa perusteella soveltaa objektiivista korjauskerrointa, joka kuvastaa ajallisen päällekkäisyyden laajuutta, jotta vältetään mahdollisesti kohtuuton lopputulos. Tässä päätöksessä korjauskertoimia on käytetty UBS:n, Barclaysin ja RBS:n vahvistettuihin myynnin arvoihin.

2.5.2 Perusmäärään tehtävät mukautukset

2.5.2.1 Raskauttavat asianhaarat

- (22) Tässä asiassa ei sovelleta raskauttavia asianhaaroja.

2.5.2.2 Lieventävät asianhaarat

- (23) Lieventäviä asianhaaroja sovelletaan sekä UBS:ään että BOTM:ään osallistumisen lyhyen keston vuoksi siten, että kummankin sakkoja lievennetään viidellä prosentilla. Kumpikaan yritys ei tiennyt Grumpy Semi Old Men -keskusteluryhmän ja Essex Express 'n Jimmy -keskusteluryhmän olemassaolosta, ennen kuin nämä kaksi keskusteluryhmää yhdistettiin.

2.5.2.3 Perusmäärän korottaminen pelotevaikutuksen aikaansaamiseksi

- (24) Jotta sakoilla olisi riittävän suuri pelotevaikutus, komissio voi korottaa sellaisille yrityksille määrättävää sakkoa, joilla on huomattavan suuri liikevaihto siitä riippumatta, kuinka suuri osa siitä kertyy rikkomiseen liittyvien tavaroiden ja palveluiden myynnistä⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ EUVL C 210, 1.9.2006, s. 2.

⁽⁸⁾ Sakkojen laskennasta vuonna 2006 annettujen suuntaviivojen 30 kohta.

- (25) Tässä tapauksessa on asianmukaista käyttää pelotevaikutuksen vuoksi sovellettavaa kerrointa BOTM:lle määrättäviin sakkoihin.

2.5.2.4 Liikevaihtoon sovellettava 10 prosentin yläraja

- (26) Kuten asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa on säädetty, tässä asiassa yksikään sakoista ei ylitä kymmentä prosenttia yritysten tämän päätöksen päiväystä edeltäneen tilikauden liikevaihdosta (⁽⁷⁾).

2.5.2.5 Sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä vuonna 2006 annetun tiedonannon soveltaminen: sakkojen lieventäminen

- (27) UBS:lle ei määrätä sakkoa. Lisäksi komissio lievensi Barclaysin sakkoa 50 prosentilla ja RBS:n sakkoa 25 prosentilla.

2.5.2.6 Sovintomenettelyä koskevan tiedonannon soveltaminen

- (28) Sovintomenettelyä koskevan tiedonannon soveltamisen johdosta kaikkien yritysten sakkoa pienennettiin vielä 10 prosenttia sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon mukaisen alennuksen lisäksi.

3. PÄÄTELMÄT

- (29) Asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan nojalla määrättiin seuraavat sakot:

- (30) Taulukko 2: Rikkomuksesta määrättyjen sakkojen määrät

Yritys	Sakko (euroa)
UBS	0
Barclays	94 217 000
RBS	93 715 000
BOTM	69 750 000

(⁷) Komissio pyysi pankkeja toimittamaan tiedot niiden kokonaisliikevaihdosta sekä brutto- että nettomääräisesti. Sakot eivät ylitä kymmentä prosenttia yhdenkään asianosaisen yrityksen kokonaisliikevaihdosta riippumatta siitä, onko käytetty brutto- vai nettomääräistä kokonaisliikevaihtoa.